

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

10 februari 2003

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren Patrick Lachaert, Paul Wille, Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns
en de heer Karel De Gucht –**

**houdende wijziging van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie
van de ruimtelijke ordening, wat het handhavingsbeleid betreft**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In het Vlaamse regeerakkoord staat :

“Het handhavingsbeleid zal zich vooral richten op preventie. Daartoe zal de overheid voorlichtingscampagnes organiseren. De administratieve boete, die in het decreet wordt opgenomen, zal verder worden verrijkt. Er zal worden onderzocht of daarvoor ook andere instrumenten kunnen worden ingeschakeld. Vonnissen in kracht van gewijsde moeten in de eerste plaats door de overtreder zelf worden uitgevoerd zoals door de rechtbank bevolen. Indien de overtreder het vonnis zelf niet uitvoert, dan voert de overheid dat vonnis uit binnen een redelijke termijn.

Bij ambtshalve uitvoering van vonnissen wordt er prioriteit gegeven aan de kwetsbare gebieden zoals vastgelegd in de prioriteitennota van de commissie Vervolgingsbeleid alsook indien er sprake is van flagrante bouwovertreden, manifeste onwil of ernstige overlast voor direct benadeelden.”.

1995 kan beschouwd worden als het jaar van de trendbreuk. De prioriteitennota van 1995 van minister Baldewijns beperkte de willekeur in de keuze van het opstellen van de herstellvordering, zeker voor de kwetsbare gebieden, en was streng voor recidivisten en professionelen.

Ook werden voor de eerste keer sinds de wet op de ruimtelijke ordening systematisch de vonnissen en arresten ambtshalve uitgevoerd (voor de periode 1990 tot 1995), wat voor de nodige ruchtbaarheid heeft gezorgd bij het brede publiek en in de media.

Het nieuwe decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, nam in artikel 149 tot en met 153 de voorgaande bepalingen over en beperkte het aantal gevallen waarin een meerwaarde kon worden gevorderd. Met andere woorden, de nadruk werd gelegd op het feit dat aanpassingswerken of herstel in de oorspronkelijke staat de herstelmaatregelen zijn die prioritair gevorderd moeten worden.

Door de invoering van het nieuwe middel van het stakingsbevel en het maximaal werken met het middel van de dwangsom zijn er inderdaad krachtige en effectieve middelen op de voorgrond getreden die het nodige afschrikkingseffect hebben. Met de nieuwe uitvoeringsbesluiten inzake de transac-

tie en de meerwaarde werden de boetes aanzienlijk verhoogd.

De voorbije jaren zijn ook uitgebreide voorlichtingscampagnes gevoerd.

De uitvoering van een vonnis of arrest ambtshalve tot herstel in de oorspronkelijke staat botst echter vaak op onwil en onbegrip. Niet alleen bij de betrokkenen zelf, maar ook bij bepaalde belangengroeperingen of bevolkingslagen, zeker wanneer het gaat om zaken uit het verre verleden.

Voor het voeren van een humaan en geloofwaardig handhavingsbeleid is een breed maatschappelijk draagvlak nodig en is een tijds- en gebiedsgeïntegreerde aanpak wenselijk.

Dat uit zich onder andere in de volgende vaststellingen :

- In het verleden hebben de diverse besturen een soort gedoogbeleid gevoerd. Bepaalde gemeentebesturen traden laks of zelfs helemaal niet op tegen bouw misdrijven.
- In de jaren '70 en zelfs tot in de jaren '80 werden schriftelijke toelatingen gegeven door colleges of door de burgemeester, zonder dat evenwel de officiële bouwvergunningsprocedure gevolgd werd.
- De vorderingen van de gemachtigde ambtenaren werden, vaak om onbegrijpelijke redenen, teruggeschoefd of omgezet van meerwaardevordering tot herstel in de oorspronkelijke staat zelfs tijdens de loop van de rechtsprocedures. Duidelijke richtlijnen voor het instellen van vorderingen ontbraken.
- Een systematisch opsporingsbeleid door het Vlaamse Gewest was en is nagenoeg onbestaande, gezien de te krappe personeelsbezetting. Veelal wordt er enkel gereageerd op klachten.
- Naar aanleiding van het opstellen van de vergunningenregisters heerst er bij sommigen ongerustheid ; er komen vaak bizarre vragen naar boven, zoals over een vergunde woning die in spiegelbeeld gebouwd werd of over een vergunde woning waarvan de inplanting lichtjes gewijzigd werd.
- Door de toenemende rechtspraak van de Raad van State heeft het Vlaamse Gewest vaak te weinig bewegingsruimte om een oplossing te kunnen zoeken voor zaken waarover zij oor-

spronkelijk zelf een gunstig advies heeft uitgebracht of waarvoor ze zelf een vergunning heeft afgegeven.

- Artikel 145bis, § 1, 1°, van het wijzigingsdecreet van 19 juli 2002 maakt het voortaan mogelijk om een bestaand vergund gebouw te verbouwen binnen het bestaande bouwvolume in alle bestemmingsgebieden.
- Er is behoefte aan een correcte jurisprudentiële afbakening van het begrip ‘verbouwen’ ten opzichte van het begrip ‘herbouwen’, zeker m.b.t. de gevolgen ervan voor het instellen van de herstellvorderingen.

De administratie beschikt niet over een geïnformateerde inventaris van het aantal bouwovertredingen van de periode voor 1995. Vermoedelijk gaat het over enkele duizenden dossiers, waarvan een aantal overtredingen bekend zijn en een ander aantal overtredingen nog onbekend zijn.

In die groep overtredingen zitten vaak kleinere zaken, zoals een afsluitmuur, een caravan, een beperkte ontbossing of een kleine reliëfwijziging.

Het aantal echte, overduidelijke inbreuken kan worden geschat op 300 à 400. Hiervoor kan een nominatieve en limitatieve lijst worden opgesteld in overleg met de administratie.

De huidige decretale bepalingen of bestaande uitvoeringsbesluiten laten soms te weinig marge voor het instellen van de vorderingen.

- Bij kleine, onbeduidende overtredingen in kwetsbare gebieden, ongeacht wanneer de overtreding heeft plaatsgevonden, is het herstel in de oorspronkelijke staat de enige mogelijkheid.
- Bij het opstellen van een meerwaardevordering is het niet duidelijk of het volledige gebouw wordt beoogd, of alleen het illegale uitbreidingsgedeelte.
- Voor illegale bijgebouwen (bijvoorbeeld normale tuinaanhorigheden zoals een zwembad of tuinhuis) bij zonevreemde gebouwen is er momenteel geen decretale regeling.
- De administratieve praktijk van het verleden, waarbij op voorstel van de gemachtigde ambtenaar in een minnelijke schikking een meerwaarde werd betaald, werd op 4 november 1997 door het Hof van Cassatie onwettig bevonden omdat

die praktijk tot de bevoegdheid van de rechter behoort.

De Vlaamse Ombudsman pleitte in zijn jaarverslag van 2001 voor het vermijden van het inleiden van een nieuwe vordering tot herstel in de oorspronkelijke staat voor deze zelfde gevallen op grond van de ombudsnormen rechtszekerheid en gerechtvaardigd vertrouwen.

- Voor bepaalde, markante constructies kan herstel in de oorspronkelijke staat (indien aanpassingswerken vanuit technisch oogpunt niet meer mogelijk zijn) een verarming zijn voor het Vlaamse erfgoed.

Intussen zijn al een aantal voorstellen van decreet ingediend. Sommige voorstellen voor het instandhouden van illegale bouwwerken niet langer strafbaar te maken, andere decreten stellen voor om een legaliteitsattest in te voeren om bij iedere eigendomsoverdracht mogelijke bouwinbreuken tijdig te kunnen detecteren ter bescherming van de nietsvermoedende koper.

Voor al die decreten zijn er praktische en/of juridische bezwaren.

Op de vraag of de verjaringstermijn een federale bevoegdheid, dan wel een gewestelijke bevoegdheid is, kan het volgende geantwoord worden : ruimtelijke ordening is een exclusieve bevoegdheid van het Vlaamse Gewest. Uit de rechtspraak van het Arbitragehof kan dan ook worden vastgesteld dat het de bevoegdheid is van het gewest om een herstelmaatregel inzake ruimtelijke ordening op te leggen, en het Arbitragehof acht ook de decreetgever bevoegd om dat te doen voor de verjaringstermijn van de herstellvordering.

Het ‘sui-generis’-karakter van de herstellvordering (volgens het Hof van Cassatie is de herstelmaatregel burgerlijk van aard, maar behoort hij wel tot de strafvordering) doet hieraan geen afbreuk. Ongeacht of de klemtoon nu ligt op het strafrechtelijke dan wel op het civielrechtelijke aspect behoort de bevoegdheid tot het bepalen van een verjaringstermijn aan het gewest binnen de grenzen van de BWHI (bijzondere wet tot hervorming der instellingen).

De strafvordering verjaart na 5 jaar. De strafvordering met betrekking tot een illegale instandhouding verjaart pas als het delict beëindigd is.

De herstellvordering verjaart na 10 jaar. De herstellvordering verjaart daarenboven nooit voor de

strafvordering. De strafrechter moet er uitspraak over doen, zelfs als de strafvordering is verjaard, op voorwaarde dat de herstellvordering tijdig werd ingesteld. De herstellvordering kan daarnaast ook voor de burgerlijke rechtbank worden gebracht.

De verjaringstermijn van de bevolen herstelmaatregel in vonnissen of arresten was vroeger decretaal bepaald op 30 jaar. Sinds 1998 is de verjaringsstermijn voor bouw misdrijven vastgesteld op 10 jaar. Die verkorting van de verjaringstermijn geldt evenwel niet retroactief. Zo zal een vonnis dat dateert van 1975 pas in 2005 verjaren (na verloop van 30 jaar) terwijl een vonnis van 1998 in 2008 verjaart (1998 + 10 jaar).

Dat heeft als consequentie dat er vragen kunnen worden gesteld over de opportuniteit en de legitimiteit van het overheidsoptreden m.b.t. het uitvoeren van de oudere vonnissen. De cruciale vraag is of de overheid, na een zolang periode van niet-handelen, nog over voldoende legitimiteit beschikt om het vonnis onverkort uit te voeren, temeer er in de periode voor 1995 eenvoudigweg geen ambts-halve uitvoeringen werden voltrokken, waardoor een bouw misdrijf, uit het oogpunt van de burger, feitelijk door de overheid werd gedoogd. Het is dan ook evident de verjaringstermijn te verkorten, omdat men van een overheid moet kunnen verwachten dat ze binnen een redelijke termijn optreedt.

Het feit dat het overheidshandelen binnen een redelijke termijn moet gebeuren, is ook terug te vinden in een aantal arresten van de Raad van State; bovendien sluit het nauw aan bij de bepalingen van artikel 11 van het verdrag inzake de rechten van de mens.

Gezien de trendbreuk (van een feitelijk gedoogbeleid naar een actief handhavingsbeleid) inzake overheidshandelen dateert van 1995 lijkt een pragmatische aanpak wenselijk.

Zo'n pragmatische aanpak zou er bijvoorbeeld in kunnen bestaan de bouw misdrijven die dateren van voor 1995 op een zo maximaal mogelijk wijze financieel te bestraffen terwijl tegen de overduidelijke inbreuken die dateren van na 1995 consequent, kordaat en binnen redelijke termijn wordt opgetreden.

De vraag rijst nu wat een overduidelijke of ernstige inbreuk is en wat niet. Als we geen rekening houden met de aard van het bestemmingsvoorschrift kunnen we als enige maatschappelijk relevante cri-

terium het feit aanhalen of er binnen een redelijke termijn een proces-verbaal werd opgesteld.

Gezien het voorgaande stellen we voor om via een decreetswijziging in artikel 149, § 1, 4°, te stipuleren dat 'het misdrijf wordt vermoed een inbreuk te zijn op de essentiële stedenbouwkundige voorschriften indien het misdrijf voorkomt op een nog nader vast te leggen lijst van flagrante of ernstige inbreuken'. Door die bepaling moet in de betreffende gevallen het middel van de vordering van meerwaarde uitgesloten kunnen worden.

Uit de courante rechtspraak blijkt dat het innen van een meerwaarde geenszins kan worden gelijkgesteld met een vergunning, waardoor aan de desbetreffende (gedoogde) constructie geen vergunningsplichtige werken meer worden uitgevoerd. Anders geformuleerd: aan dergelijke gedoogde, maar niet-vergunde constructies kunnen uitsluitend niet-vergunningsplichtige werken worden uitgevoerd. Anderzijds zijn onderhouds- en instandhoudingswerken die betrekking hebben op de stabiliteit (vervangen dakspanten e.d.) per definitie vergunningsplichtig. Een feitelijk gedoogbeleid, zou in principe ook een verder normaal beheer als goede huisvader kunnen veronderstellen.

Het gedoogbeleid inzake illegale of permanent bewoonde weekendverblijven is een ander bijzonder probleem.

Het beleidsplan over de problematiek van weekendhuizen werd aanvaard in de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening op 12 december 2002 door het voorstel van resolutie van de heren Patrick Lachaert en Bruno Tobback, mevrouw Isabel Vertriest en de heer Herman Lauwers.

In dat voorstel van resolutie, dat op 15 januari 2003 goedgekeurd werd door het Vlaams Parlement, wordt gesteld dat indien er geen planmatige oplossing kan worden gerealiseerd en op voorwaarde dat het weekendverblijf permanent bewoond is, de Vlaamse regering over de mogelijkheid moet kunnen beschikken om de vordering tot afbraak om sociaal dwingende redenen te koppelen aan een uitdovend woonrecht op de betreffende locatie tot op een billijke wijze in een geschikte herhuisvesting kan worden voorzien.

Ook hiervoor zijn er decretale aanpassingen nodig, die, omwille van het gelijkheidsbeginsel, niet alleen kunnen gelden voor weekendhuizen alleen.

Concrete voorstellen

In 1995 komt de trendbreuk, waarna een strengere aanpak wordt beoogd.

De overtredingen die dateren van de periode voor 1995 (in feite van voor 1990, gezien het gevoerde handhavingsbeleid) vormen een 'historisch passief', waarvoor een maatschappelijk aanvaardbare oplossing wordt gezocht.

a) *Bouwovertradingen voor en na 1962*

Voor de definitie van een bestaand, vergund gebouw kan verwezen worden naar de toelichting in het voorstel van decreet bij de wijziging van artikel 145bis (*Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, 1203/1, p.7*). Er zijn twee mogelijkheden. De normale situatie is dat de aanvrager, de gemeente of AROHM beschikt over een goedgekeurd bouwplan dat overeenkomt met de bestaande toestand en/of het bestaande gebruik. Deze toestand schept geen verdere problemen. Daarnaast is er de situatie waarbij men niet zeker is of overtuigd is van de vergunningstoestand.

Er zijn in dat geval drie mogelijkheden :

- Het gebouw werd opgericht voor 1962 en noch de gemeente, noch AROHM kan aantonen dat het vanaf 1962 werd verbouwd of in gebruik gewijzigd in strijd met de geldende regelgeving.
- Het gebouw werd opgericht tussen 1962 en de definitieve goedkeuring van het gewestplan, en noch de gemeente, noch AROHM kan op basis van stukken aantonen dat het werd opgericht, verbouwd en/of in gebruik gewijzigd in strijd met de geldende regelgeving.
- Het gebouw werd opgericht na de definitieve goedkeuring van het gewestplan en is niet in strijd is met de bestemming, op voorwaarde dat zowel de gemeente als AROHM niet meer blijkt te beschikken over de vergunningsdossiers uit de betrokken bouwperiode.

In het voorstel van decreet wordt voorgesteld om gebouwen waarvan de eigenaar kan aantonen dat ze gebouwd zijn voor 31 december 1994, als vergund te beschouwen. Zo kunnen bouwovertradingen, waarop – door wat hierna wordt voorgesteld – het systeem van de vordering van de meerwaarde is toegepast, definitief als grond voor strafrechtelijke vervolging verdwijnen.

b) *Bouwovertradingen in de periode van 1962 tot 1995*

Er wordt een nominatieve lijst opgesteld van overduidelijke bouwovertradingen (vooral in de kwetsbare gebieden) die niet kunnen verjaren en waarvoor op geen enkele wijze een schikking via een vordering van meerwaarde of verjaring door schrapping van 'instandhouding' kan worden getroffen. Voor die gevallen wordt in ieder geval een beroep gedaan op het middel van de dwangsommen. Indien het absoluut onverwijld vereist is of bij dilatoire acties, worden de vonnissen in kracht van gewijsde ambtshalve uitgevoerd.

Alle andere overtredingen worden maximaal geregeld door middel van het vorderen van een meerwaarde via een gerechtelijke procedure.

De rechtbanken wordt de mogelijkheid gegeven om zelf de uitvoeringsperiode (op dit ogenblik is dat bepaald op maximum één jaar) te bepalen, waarbinnen het vonnis in kracht van gewijsde gaat en dus verondersteld wordt door de overtreder zelf te worden uitgevoerd. Hierdoor kan maximaal rekening worden gehouden met dwingende sociale of maatschappelijke omstandigheden, zodat de rechtbanken zelf de uitdoofregeling kunnen bepalen (dit in navolging van de resoluties van het Vlaams Parlement van 30 maart 2000 en 15 januari 2003).

c) *Bouwovertradingen van de periode na 1995*

- Er worden in principe geen ernstige bouwovertradingen meer gedoogd na het betalen van een meerwaarde.

In de niet-kwetsbare gebieden kunnen nog wel meerwaarden gevorderd worden voor overtredingen die geen direct of onherstelbaar nadeel berokkenen aan belanghebbenden en die de ruimtelijke draagkracht van het betrokken perceel niet in het gedrang brengen.

- Bij vonnissen wordt maximaal gebruik gemaakt van het middel van de dwangsommen, zo nodig met hypothecair beslag.
- De rechtbanken wordt de mogelijkheid gegeven om zelf de uitvoeringsperiode (op dit ogenblik is dat bepaald op maximum één jaar) te bepalen, waarbinnen het vonnis in kracht van gewijsde gaat en dus verondersteld wordt door de overtreder zelf te worden uitgevoerd.
- Indien de dwangsommen niet kunnen worden geïnd of bij tergende, dilatoire gerechtelijke

procedures, worden de vonnissen in kracht van gewijsde ambtshalve uitgevoerd.

- Indien bij overduidelijke inbreuken verjaring dreigt, heeft de Vlaamse regering ook hier de mogelijkheid ze te plaatsen op de nominatieve lijst van misdrijven, waardoor verjaring uitgesloten is.

d) *Schrapping van het begrip ‘instandhouding’*

De bestraffing van de instandhouding van bouw-misdrijven is in het beleid dat tot nog toe gevoerd werd een logische maatregel om een goede ruimtelijke ordening te behouden, en heeft voorrang op particuliere belangen. Een bouw-misdrijf heeft immers een ernstige en blijvende impact op de ruimtelijke ordening, die van algemeen belang is.

Indien een bouw-misdrijf niet langer gekwalificeerd wordt als een voortdurend misdrijf, kunnen de volgende problemen opduiken :

- De overtreder kan de overheid alle middelen inzake handhaving ontnemen door de illegaal opgerichte constructie te vervreemden door verkoop, schenking of erfenis.
- Een aantal bouw-misdrijven ontsnapt aan vervolging, indien ze niet tijdig kunnen worden opgespoord, geverbaliseerd, gevorderd en gevonden (door het gebrek aan mankracht bij de administratie en de achterstand bij de parketten).
- De bewijslast wordt gecompliceerder, omdat de overtreder alle middelen zal aanwenden om aan te tonen dat de overtreding verjaard is.
- Door het rekken van de rechtsprocedures kan verjaring optreden.
- Het statuut van het illegale gebouw wordt onduidelijk na de schrapping van de strafbaarstelling van de instandhouding.

De meeste voorstellen tot schrapping van het begrip ‘instandhouding’ gaan uit van het principe van de bescherming van de nietsvermoedende, onschuldige koper en koppelen de overdracht van het goed aan, naar gelang van het voorstel, de invoering van het as-built-plan, het opstellen van het vergunningenregister of de invoering van het legaliteitsattest.

Hierbij worden echter een aantal zaken uit het oog verloren :

- As-built-plans bevestigen enkel op een bepaald tijdstip de correcte vergunningstoestand. Niets geeft de zekerheid, indien het gebouw zonder vergunning werd opgericht of zelfs, indien met vergunning opgericht, dat het gebouw nadien niet nog illegaal werd uitgebreid of in gebruik werd gewijzigd.
- Vergunningenregisters zijn geen handhavingsinstrument. Ze geven enkel een zicht op de vergunningstoestand van het gebouw en de vastgestelde, al dan niet veroordeelde overtreding (proces-verbaal en vonnis of arrest). In een omgekeerde redenering zou het een impuls kunnen vormen om bouw-overtredingen te verwerven.
- Het legaliteitsattest heeft als pervers resultaat dat de verkoper buiten schot blijft en alle verantwoordelijkheid kan afwentelen op de overheid. Bovendien is dat instrument vanuit administratief oogpunt niet werkbaar. Noch de administratie, noch de gemeentebesturen zijn bij machte de ca. 200.000 eigendomsoverdrachten per jaar in situ binnen een redelijke termijn te controleren op de vergunningstoestand.

Meer essentieel is ook dat door het schrappen van de strafbaarstelling van de instandhouding de gebiedsgerichte aanpak binnen de ruimtelijke ordening onmogelijk wordt.

Een aantal voorbeelden kunnen dit duidelijk maken :

- Een woning wordt illegaal opgericht in een natuurgebied, en de overtreding wordt tijdig geverbaliseerd. Tijdens de gerechtelijke procedure sterft de overtreder/uitvoerder. Het bouw-misdrijf kan niet ongedaan worden gemaakt, omdat de oprichter niet meer kan worden vervolgd en zijn opvolgers enkel instandhouden.
- Een vennootschap richt meerdere woningen op in een agrarisch gebied en verkoopt ze aan derden. Indien de vennootschap nadien wordt ontbonden en de natuurlijke personen buitenlandse zijn of naar het buitenland vertrekken, is er geen vervolging meer mogelijk.
- Een functiewijziging (bijvoorbeeld van boshut naar horeca) is niet meer vervolgbaar na 5 jaar.
- Na vernietigingsarresten door de Raad van State (die veelal meer dan 5 jaar op zich laten wachten) is geen herstelmaatregel meer mogelijk.

Om aan de genoemde problemen tegemoet te komen, wordt voorgesteld het begrip “instandhouden van een bouwovertreding” te schrappen uit de strafbepalingen in het decreet ruimtelijke ordening voorzover de bouwovertreding niet gelegen is in de ruimtelijk kwetsbare gebieden en voorzover de bouwovertreding niet is opgenomen in de nominatieve lijst van de overduidelijke overtredingen (die ook op te nemen is in de vergunningenregisters).

e) De oprichting van een Hoge Raad voor het Herstelbeleid

In het decreet houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, worden momenteel diverse adviesorganen (Vlacoro, Procoro en Gecoro) opgericht die zich vooral richten op het planningsstelsel en het vergunningenstelsel. De voornaamste taak van die adviescommissies ligt bij de structuurplannen, de uitvoeringsplannen en de verordeningen op de drie niveaus.

Het handhavingsbeleid is op gewestelijk niveau gebleven en blijft dat wellicht ook gezien de besprekingen binnen het kerntakendebat. Toch lijkt ook hier de oprichting van een nieuwe adviescommissie noodzakelijk.

De gewestelijke stedenbouwkundig inspecteurs bevinden zich immers in een weinig benijdenswaardige positie. Ze treden eigenmachtig op zowel bij het verbaliseren, het uitvaardigen van een bekrachtigd stakingsbevel en het opstellen van een herstelvordering, als bij de beslissing over het ambtshalve uitvoeren van een vonnis of arrest. Zij nemen beslissingen inzake de inning van dwangsommen (via deurwaarders, inkomensbeslag, inboedelbeslag of hypotheckair beslag) of bepalen afbetalingsplannen voor gevorderde en gevonniste meerwaarden.

Aangezien de stedenbouwkundige inspecteurs in het verleden al dagvaardingen op persoonlijke titel hebben ontvangen en er zelfs doodsb bedreigingen tegen hen werden geuit, verloopt de invulling van de functie van stedenbouwkundig inspecteur momenteel zeer moeizaam.

Er is behoefte aan een autonoom en onafhankelijk orgaan, los van politieke beïnvloeding, dat de beslissingen van de gewestelijke stedenbouwkundig inspecteur evalueert en toetst aan het gelijkheids- en redelijkheidsbeginsel.

Momenteel kan een rechter een herstelvordering alleen naast zich neerleggen indien hij de vordering kennelijk onredelijk acht.

“Hoewel het de rechter niet toekomt de opportuniteit van de vordering van de gemachtigde ambtenaar en/of het college van burgemeester en schepenen te beoordelen, behoort het tot zijn bevoegdheid die vordering op haar externe en interne wettigheid te toetsen en te onderzoeken of ze strookt met de wet dan wel of ze op machtsoverschrijding of machtsafwending berust (...). De hoven en rechtbanken moeten in elk geval, (...) nagaan of de beslissing van de gemachtigde ambtenaar en/of het college van burgemeester en schepenen om een bepaalde herstelmaatregel te vorderen, uitsluitend met het oog op de ruimtelijke ordening is genomen. Wanneer zou blijken dat de vordering van de overheid steunt op motieven die vreemd zij aan de ruimtelijke ordening of op een opvatting van de ruimtelijke ordening die kennelijk onredelijk is, moeten de hoven en rechtbanken die vordering, met toepassing van artikel 159 van de grondwet, zonder gevolg laten (...).” (Arbitragehof, 21 maart 1996).

Deze Hoge Raad voor het Herstelbeleid moet een statuut ‘sui generis’ krijgen omdat hij strikt genomen niet tot de uitvoerende macht zal behoren, maar vanzelfsprekend ook niet beschouwd kan worden als behorende tot de rechterlijke macht.

Deze Hoge Raad voor het Herstelbeleid kan bijvoorbeeld niet opnieuw uitspraak doen over een geschil van tenuitvoerlegging, omdat er al een wettelijke regeling bestaat voor de geschillen met betrekking tot de reële executie van de herstelmaatregel en er dus inbreuk zou worden gepleegd op het gezag van gewijsde.

Wanneer de herstelmaatregel wordt opgelegd onder verbeuring van een dwangsom, dan moeten de vragen met betrekking tot de opheffing, opschorting of vermindering van de dwangsom worden gebracht voor de rechter die de dwangsom heeft opgelegd. De uitspraak van de dwangsom-rechter heeft enkel betrekking op de dwangsom en niet op het rechterlijke bevel, waarbij de herstelmaatregel werd opgelegd :

Artikel 1385 quinquies :

“De rechter die een dwangsom heeft opgelegd, kan op vordering van de veroordeelde de dwangsom opheffen, de looptijd ervan opschorten gedurende de door hem te bepalen termijn of de dwangsom verminderen ingeval van blijvende of tijdelijke, geheel of gedeeltelijke onmogelijkheid voor de veroordeelde om aan de hoofdveroordeling te voldoen (...).”.

Ook de geschillen met betrekking tot de uitvoering worden bij de beslagrechter beslecht (uitgezonderd de vordering tot opheffing, opschorting of vermindering van de dwangsom, waarbij geen uitspraak mag worden gedaan over de rechten van de partij en die vastgelegd zijn in de titel waarvan de uitvoering wordt gevraagd).

Ook de beslagrechter mag met andere woorden geen uitspraak ten gronde meer doen over de bevolen herstelmaatregel.

Artikel 569 Gerechtelijk Wetboek :

“De rechtbank van eerste aanleg neemt kennis (...) van geschillen over de tenuitvoerlegging van vonnissen en arresten.”.

Deze rechtbank oordeelt niet meer ten gronde over de bevolen herstellvordering en de herstelmaatregel die in een vonnis of arrest met kracht van gewijsde werd opgelegd, maar enkel over problemen van tenuitvoerlegging, omdat tegen de uitspraak enkel de wettelijke middelen kunnen worden aangewend.

Artikel 21 Gerechtelijk Wetboek :

“De gewone rechtsmiddelen zijn verzet en hoger beroep. Bovendien zijn er, naar gelang van het geval, buitengewone rechtsmiddelen : voorziening in cassatie, derden-verzet, verzoek tot herroeping van gewijsde en verhaal op de rechter.”.

Door het in kracht van gewijsde gegane vonnis of arrest is er definitief uitspraak gedaan over de rechten en de plichten van de overtreder : de rechter verplicht hem tot het uitvoeren van de herstelmaatregel. Die plicht staat echter los van de machtiging die de rechter verleent aan de stedenbouwkundig inspecteur of aan het college van burgemeester of schepenen. De beslissing om gebruik te maken van de machtiging, laat in se de verplichting voor de overtreder onverkort bestaan :

“Overwegende dat de toelating van de gemachtigde ambtenaar om, bij niet-uitvoering door de veroordeelde zelf, in het herstel of de uitvoering van de werken te voorzien, niets afdoet aan het door de rechter aan de veroordeelde gegeven bevel om de plaats in de vorige staat te herstellen ; dat dergelijk bevel een hoofdveroordeling inhoudt als bedoeld in artikel 1385bis van het Gerechtelijk Wetboek, waarbij een dwangsom kan worden opgelegd.”

(Cassatie, 7 november 1995).

Aangezien de Hoge Raad voor het Herstelbeleid niet kan worden opgericht als een gerechtelijke instantie waartoe derden zich kunnen wenden of die hen kan binden, moet worden onderzocht of een Hoge Raad voor het Herstelbeleid in de vorm van een adviesorgaan kan worden opgericht, die de vorderende instanties kan adviseren bij het opstellen of het aanpassen van de herstellvordering.

Bij de keuze en het formuleren van een herstellvordering beschikken de vorderende instanties immers over een zekere beoordelingsbevoegdheid. Zij moeten zich wel altijd laten leiden door af- en overwegingen inzake de goede ruimtelijke ordening.

Vanaf de toekenning van een machtiging beschikken de stedenbouwkundig inspecteur en het college van burgemeester en schepenen over een doelgebonden bevoegdheid. Er is geen verplichting om van de machtiging gebruik te maken, maar om misverstanden of dwaling bij de veroordeelden uit te sluiten, is het wenselijk dat de gemachtigde overheid hen duidelijk maakt dat wordt aangedrongen op de uitvoering, desnoods door ambtshalve op te treden. Op dat ogenblik moet echter worden onderzocht of de herstelmaatregel inmiddels niet ‘doelloos is geworden’ (RvSt. 82.081 van 13 augustus 1999.)

Ook hier kan de Hoge Raad voor het Herstelbeleid een adviserende rol spelen. Is het bijvoorbeeld wenselijk de ambtshalve uitvoering op te starten, indien er tekenen zijn van een wijzigende planologische toestand.

De Hoge Raad voor het Herstelbeleid heeft dus de volgende opdrachten :

- In het algemeen : advies geven, opmerkingen formuleren of voorstellen doen over alle aangelegenheden met betrekking tot het gevoerde handhavingsbeleid aan de bevoegde minister, de Vlaamse regering of aan het Vlaams Parlement.
- De Hoge Raad brengt advies uit aan de Vlaamse regering bij het opstellen de eerste keer of bij de latere aanvullingen van de limitatieve, nominatieve lijst van overduidelijke misdrijven, waarvoor noch de verjaring door het schrappen van de ‘instandhouding’, noch de vordering van meerwaarde kan optreden.
- De Hoge Raad geeft een bindend advies over de herstellvordering van de gewestelijke stedenbouwkundig inspecteur.

- De Hoge Raad geeft een bindend advies aan de gewestelijke stedenbouwkundig inspecteur over het tijdstip en de nadere uitvoeringsregelen.

Die adviezen zijn geen eenzijdige rechtshandelingen waartegen een beroep bij de Raad van State openstaat, aangezien de herstellvorderingen, die de stedenbouwkundig inspecteur of het college van burgemeester en schepenen formuleren na het advies, blijven deel uitmaken van een gerechtelijke procedure, waarbij het uitsluitend aan de rechter toekomt om de beslissing van de vorderende overheid te beoordelen.

De Hoge Raad voor het Herstelbeleid moet omwille van het maatschappelijk draagvlak pluriform worden samengesteld. De voorzitter is een magistraat met minstens 10 jaar ervaring bij de rechtbanken, hoven of Raad van State. De andere commissarissen zijn deskundigen inzake huisvesting, milieu, economie en wijsbegeerte of moraalwetenschappen.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Dit artikel voert in hoofdstuk III, naast de reeds bestaande adviesorganen (Vlacoro, Procoro en Gecoro), een nieuw adviesorgaan in voor de handhavingsmaatregelen, met name de Hoge Raad voor het Herstelbeleid.

De samenstelling en de werking van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid is analoog aan de samenstelling en de werking van Vlacoro. Ter wille van de werkbaarheid en gelet op het aantal te verwachten en te adviseren dossiers werd geopteerd voor een kleinere samenstelling.

§ 1. Deze paragraaf richt de Hoge Raad voor het Herstelbeleid op.

§ 2. Deze paragraaf bepaalt de algemene doelstelling van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid.

§ 3. Deze paragraaf regelt de samenstelling van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid. De Hoge Raad bestaat uit 5 leden, is pluriform samengesteld en het lidmaatschap ervan is onverenigbaar met een politiek mandaat.

§ 4. De leden worden in principe benoemd voor 5 jaar. De benoemingen zijn hernieuwbaar. Bij het aantreden van een nieuwe regering of bij een nieuwe voordracht kunnen de leden worden vervangen.

§ 5. Externe deskundigen kunnen worden geraadpleegd.

§ 6. Het huishoudelijk reglement moet ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse regering.

§ 7. De werkingsmiddelen, uurvergoedingen, reizen en verblijfskosten worden gedragen door het Vlaamse Gewest.

§ 8. De Vlaamse regering kan nadere regels vaststellen, zoals de verplichting om jaarlijks verslag uit te brengen.

Artikel 3

Door dit artikel worden de vergunningenregisters aangevuld met de limitatieve en nominatieve lijst van overduidelijke misdrijven, die niet kunnen vervaren wat de instandhouding betreft en waarvoor evenmin een vordering voor meerwaarde kan worden ingesteld.

Deze bepaling moet verdere bescherming bieden aan eigenaars, die toch overwegen een onroerend goed aan te kopen, waarop een overtreding rust (en waarvoor bijvoorbeeld al een proces-verbaal is opgesteld).

Artikel 4

Dit artikel schrapt de instandhouding van een bouw misdrijf als voortdurend misdrijf, tenzij het gelegen is in een ruimtelijk kwetsbaar gebied of tenzij het is opgenomen in de limitatieve en nominatieve lijst, die voor de eerste maal zal worden vastgesteld door de Vlaamse regering voor 31 december 2003.

Artikel 5

Het 1° bepaalt dat de stedenbouwkundig inspecteur zijn herstellvorderingen slechts bij het parket kan inleiden na het bindende advies van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid.

Het 2° geeft opnieuw de mogelijkheid om vorderingen voor meerwaarde in te stellen voor bouwwerken die behoren tot het zogenaamde ‘historische passief’, zelfs als die gelegen zijn in b.v. ruimtelijk kwetsbare gebieden.

Na 1995 zal een vordering voor meerwaarde niet mogelijk zijn indien het misdrijf een ernstige inbreuk is op de essentiële stedenbouwkundige voorschriften inzake de bestemming krachtens het ruimtelijk uitvoeringsplan of plan van aanleg.

De overige gevallen, waarin de vordering voor meerwaarde niet mogelijk is, blijven behouden, met name :

- bij herhaling van een misdrijf (de zogenaamde recidive) ;
- bij het niet-naleven van een bevel tot staking (zodat het stakingsbevel van kracht blijft) ;
- indien het misdrijf onaanvaardbare stedenbouwkundige hinder veroorzaakt voor de burens (om te vermijden dat onaanvaardbare misdrijven kunnen worden afgekocht).

De bedoeling van 2° is dus dat het ‘historische passief’ maximaal via het middel van de vordering voor meerwaarde moet worden opgelost, tenzij het misdrijf dat daartoe behoort, voorkomt op een limitatieve en nominatieve lijst die de Vlaamse regering vaststelt.

Het 3° schrapt het bestaande principe dat het vonnis of arrest binnen een periode van maximaal één jaar in kracht van gewijsde zal gaan en dus uitvoerbaar wordt (en waarbij in principe ook het systeem van de dwangsommen zal beginnen te lopen).

Bij sociaal dwingende redenen of bij permanente bewoning bijvoorbeeld, wordt aan de rechter de mogelijkheid gegeven om die termijn te verlengen. De termijn kan een vastomlijnde periode zijn, maar kan bijvoorbeeld ook gekoppeld worden aan andere voorwaarden, zoals het overlijden van de huidige eigenaars of een eigendomsoverdracht.

Het 4° geeft aan dat de stedenbouwkundig inspecteur zijn vordering voor meerwaarde ook kan motiveren vanuit het feit dat de inbreuk werd gepleegd voor 1 januari 1995.

Het 5° bepaalt dat in de gevallen waarbij wordt ingestemd met het principe van een vordering voor meerwaarde de rechter, op voorstel van de gewestelijke stedenbouwkundig inspecteur of op voorstel van het college van burgemeester en schepenen, in zijn vonnis of arrest nog kan toestaan dat aan het misdrijf nog verdere instandhoudings- of onderhoudswerken worden uitgevoerd, al dan niet met betrekking tot de stabiliteit. Met andere woorden : de rechter bepaalt of, na het betalen van de meerwaarde, het gebouw blijvend onderhouden mag worden volgens het principe van de goede huisvader.

Het 6° bepaalt ten slotte, dat er voor die gevallen uit het verleden waarbij een minnelijke schikking tot betaling van de meerwaarde werd getroffen zonder gerechtelijke uitspraak, geen nieuwe vervolging mag worden ingesteld. Hierbij kan verwezen worden naar de aanbevelingen van de Vlaamse Ombudsman.

Artikel 6

Het 1° bepaalt dat de ambtshalve uitvoering op bevel van de stedenbouwkundige inspecteur enkel mag worden gestart na een bindend advies van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid.

Het 2° beoogt een logische aanpassing aan de tenuitvoerlegging van de verjaring van de herstelmaatregel.

Artikel 7

Dit artikel zorgt ervoor dat alle gebouwen waarvan kan aangetoond worden dat ze opgericht werden voor 31 december 1994, als vergund beschouwd worden. Op die manier verdwijnt, na het heffen van de meerwaarde, de bouwovertreiding als rechtsgrond voor strafrechtelijke vervolging.

Artikel 8

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van dit decreet. Aangezien de Vlaamse regering de tijd moet

hebben om de Hoge Raad voor het Herstelbeleid samen te stellen en om de nominatieve lijst samen te stellen, wordt voorgesteld de datum van inwerkingtreding vast te leggen op 1 januari 2004.

Patrick LACHAERT
Paul WILLE
Jacques DEVOLDER
Dominique GUNS
Karel DE GUCHT

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Aan titel I, hoofdstuk III, van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2000, wordt een afdeling 4, bestaande uit artikel 9bis, toegevoegd, die luidt als volgt :

“AFDELING 4

De Hoge Raad voor het Herstelbeleid

Artikel 9bis

§ 1. Er wordt een gewestelijke adviesraad voor de handhavingsmaatregelen opgericht, hierna de Hoge Raad voor het Herstelbeleid te noemen.

§ 2. Naast de opdrachten die de Hoge Raad voor het Herstelbeleid heeft op grond van dit decreet of zijn uitvoeringsbesluiten, kan de Hoge Raad voor het Herstelbeleid advies geven, opmerkingen maken of voorstellen doen over alle aangelegenheden met betrekking tot het handhavingsbeleid, op eigen initiatief of op verzoek van het Vlaams Parlement of de Vlaamse regering.

§ 3. De Hoge Raad voor het Herstelbeleid telt 5 leden, de voorzitter inbegrepen, 4 plaatsvervangers en een vaste secretaris. De secretaris is niet stemgerechtigd.

De Vlaamse regering benoemt de voorzitter, de leden, de plaatsvervangende leden en de vaste secretaris.

De Hoge Raad voor het Herstelbeleid is samengesteld uit :

1° de voorzitter, voorgedragen door de minister. Om als voorzitter van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid te worden benoemd moet men minstens 35 jaar oud zijn en ten minste 10 jaar het ambt van magistraat in de hoven en recht-

banken of in de Raad van State hebben bekleed ;

2° twee leden, gekozen uit een dubbeltal van deskundigen inzake huisvesting, voorgedragen door de minister bevoegd voor huisvesting ;

3° twee leden, gekozen uit een dubbeltal van deskundigen inzake milieu, voorgedragen door de minister bevoegd voor leefmilieu ;

4° twee leden, gekozen uit een dubbeltal van deskundigen inzake economie, voorgedragen door de minister bevoegd voor economie ;

5° twee leden, gekozen uit een dubbeltal van deskundigen inzake wijsbegeerte of moraalwetenschappen, voorgedragen door de Vlaamse wetenschappelijke instellingen ;

6° de vaste secretaris, voorgedragen door de minister.

De plaatsvervangers van de leden worden eveneens gekozen uit een dubbeltal deskundigen, voorgedragen door de instanties vermeld in het derde lid.

Een lid of plaatsvervangend lid oefent geen politiek mandaat uit.

De stedenbouwkundige inspecteur, bevoegd voor het Vlaamse Gewest, kan de vergaderingen van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid bijwonen met raadgevende stem.

§ 4. De leden van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid worden benoemd voor vijf jaar. Hun benoeming is hernieuwbaar. Na de hernieuwing van de Vlaamse regering kan een nieuwe Hoge Raad voor het Herstelbeleid worden benoemd.

Het lid dat voortijdig zijn mandaat stopzet, wordt vervangen door zijn plaatsvervanger tot een nieuw lid is benoemd.

Het lidmaatschap van een lid eindigt op de datum, waarop de instantie die de voordracht deed, een nieuw lid voordraagt ter vervanging van het betrokken lid.

§ 5. De Hoge Raad voor het Herstelbeleid kan voor het onderzoeken van bijzondere vraagstukken een beroep doen op externe deskundigen en kan werkgroepen oprichten onder de voorwaarden bepaald in het huishoudelijk reglement.

§ 6. De Hoge Raad voor het Herstelbeleid stelt zijn huishoudelijk reglement op. Dit reglement en de wijzigingen eraan worden ter goedkeuring aan de Vlaamse regering voorgelegd.

§ 7. De Vlaamse regering stelt de Hoge Raad voor het Herstelbeleid een permanent secretariaat en de nodige middelen ter beschikking. De Vlaamse regering bepaalt het bedrag van de vergoedingen, dat aan de leden van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid wordt toegekend, en bepaalt hun vergoedingen voor reis- en verblijfskosten.

§ 8. De Vlaamse regering kan nadere regels vaststellen voor de organisatie en de werkwijze van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid.”

Artikel 3

In artikel 96, § 1, van hetzelfde decreet wordt 8° vervangen door wat volgt :

“8° de vermelding van elk proces-verbaal dat opgesteld wordt met betrekking tot inbreuken op dit decreet, het verdere gevolg dat aan die processen-verbaal gegeven wordt, iedere gerechtelijke uitspraak, het voorkomen op de lijst van misdrijven, bedoeld in artikel 146, derde lid, en de vermelding van elk proces-verbaal van uitvoering van de herstelmaatregelen ;”.

Artikel 4

Aan artikel 146 van hetzelfde decreet worden een derde, een vierde en een vijfde lid toegevoegd, die luiden als volgt :

“De strafsancie voor het instandhouden van inbreuken, bedoeld in het eerste lid, 1°, 2°, 3°, 6° en 7°, geldt slechts indien de handelingen, werken, wijzigingen of het strijdige gebruik zich voordoen in de ruimtelijk kwetsbare gebieden of indien ze voorkomen op een limitatieve en nominatieve lijst van misdrijven, die wordt vastgesteld door de Vlaamse regering na eensluidend advies van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid.

De Vlaamse regering stelt deze lijst een eerste maal vast voor 31 december 2003.

Onder de ruimtelijk kwetsbare gebieden worden verstaan de groengebieden, natuurgebieden, natuurgebieden met wetenschappelijke waarde, na-

tuurreservaten, natuurontwikkelingsgebieden, parkgebieden, bosgebieden, agrarische gebieden met ecologische waarde of belang, agrarische gebieden met bijzondere waarde, grote eenheden natuur, grote eenheden natuur in ontwikkeling en de ermee vergelijkbare gebieden, aangewezen op plannen van aanleg, alsook de beschermde duingebieden en voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden, aangewezen krachtens het decreet van 14 juli 1993 houdende maatregelen tot bescherming van de kustduinen.”.

Artikel 5

In artikel 149 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in § 1, eerste lid, worden de woorden “op vordering van de stedenbouwkundig inspecteur” vervangen door de woorden “op vordering van de stedenbouwkundig inspecteur, na eensluidend advies van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid” ;

2° in § 1 wordt na het tweede lid een nieuw lid ingevoegd, dat luidt als volgt :

“Voor de misdrijven waarvan de eigenaar kan aantonen dat ze werden gepleegd voor 1 januari 1995, moet steeds het middel van de vordering voor meerwaarde worden aangewend, tenzij het misdrijf voorkomt op de limitatieve en nominatieve lijst van misdrijven, bedoeld in artikel 146, derde lid.” ;

3° in § 1 wordt het laatste lid vervangen door wat volgt :

“Bij de herstelmaatregelen bestaande in het herstel in de oorspronkelijke toestand, in het staken van het strijdige gebruik of in bouw- of aanpassingswerken, bepaalt de rechtbank een termijn en, op vordering van de stedenbouwkundig inspecteur of het college van burgemeester en schepenen, een dwangsom per dag vertraging in de tenuitvoerlegging van de herstelmaatregel.” ;

4° in § 3 worden de woorden “en de ernst van de overtreding” vervangen door de woorden “en de ernst van de overtreding, indien het misdrijf werd gepleegd na 1 januari 1995” ;

5° aan § 3 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt :

“Bij een vordering tot betaling van een geldsom gelijk aan de meerwaarde vermeldt de stedenbouwkundig inspecteur, na het eensluidende advies van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid, of het college van burgemeester en schepenen of aan het goed nog instandhoudings- of onderhoudswerken die betrekking hebben op de stabiliteit, zoals bedoeld in artikel 195bis, 3°, mogen worden uitgevoerd.”;

6° aan § 5 wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt als volgt :

“In afwijking van het eerste lid worden de geldsommen gelijk aan de meerwaarde, waarvan de betaling werd gevorderd en verkregen zonder voorafgaande veroordeling door de rechtbank, geacht geldig te zijn bepaald en verkregen, voorzover de vordering tot het betalen van die geldsommen en de algehele betaling dateert van voor 1 mei 2000.”.

Artikel 6

In artikel 153 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het eerste lid worden de woorden “dat de stedenbouwkundig inspecteur” vervangen door de woorden “dat de stedenbouwkundig inspecteur, na eensluidend advies van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid”;

2° een vierde lid wordt toegevoegd, dat luidt als volgt :

“De herstelmaatregel verjaart vanaf het verstrijken van de termijn die de rechtbank, overeenkomstig artikel 149, § 1, zesde en zevende lid, bepaalde voor de tenuitvoerlegging ervan.”.

Artikel 7

In artikel 191, § 1, vijfde lid, van hetzelfde decreet worden de woorden “de inwerkingtreding van de wet van 29 maart 1962 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en de stedenbouw” vervangen door de woorden “31 december 1994”.

Artikel 8

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2004.

Patrick LACHAERT

Paul WILLE

Jacques DEVOLDER

Dominique GUNS

Karel DE GUCHT
